

Diversitetens betydning....

Diversitetens betydning i tidens strategiske trender

-- en kommentar og refleksjon

Diversitetens begrunnelser:

Her er det ulike perspektiver og tilnærminger:

- EU/europeisk utdanningspolitikk: styrken til høyere utdanning i Europa er mangfoldet blant utdanningsinstitusjonene. Det er derfor et mål å gjøre diversitet til basis for videre utvikling.
- Norge: fra politisk hold er mangfold sett på som godt og verdifullt. Et mangfoldig høyere utdanningssystem identifiseres som et politisk mål. Man ønsker ulike profiler, tilbud, sluttprodukter – pluss arbeidsdeling og spesialisering

Diversitetens betydning

Fra politisk hold anses diversitet positivt fordi det forventes å:

- Øke valgmulighetene for studentene og møte studentenes behov,
- føre til økt sosial mobilitet og åpne opp høyere utdanning for samfunnet
- Legge til rette for spesialisering
- Møte kravene fra stadig mer komplekst samfunn og arbeidsmarked
- Møte kravene for fleksibilitet og endringskapasitet
- Gi mulighet til å benytte ulike org-modeller
- Beskytte institusjonell autonomi
- Tillate både elite og masseutdanning
- Legge til rette for både spesialisering og arbeidsdeling
- Legge til rette for institusjonell konkurranse

Diversitetens begrunnelser:

Fra de private høyskolenes synspunkt: diversitet ikke alene et mulig konkurransefortrinn, men en eksistensberettigelse.

- Private utdanningstilbud er ikke bare et supplement som fyller manglende kapasitet i offentlig sektor, – men et nødvendig og utfyllende bidrag, en ressurs for fornyelse og endring, og en spydspiss-funksjon i forhold til områder som det offentlige ikke har tilbud/kompetanse/forskning på.
- De private institusjonene har også egne formål, oppdrag, verdigrunnlag, filosofier/pedagogikker – som feks ”å bidra til å fremme diakonal virksomhet i kirke og samfunn, gjennom å tilby høyere utdanning og forskning i samsvar med offentlige krav og med en diakonal forankring og profil” (Fra Diakonhjemmet Høgskoles vedtekter)

Diversitet og styring

- Men er diversitet noe som kommer og gir seg av seg selv? Hvilke mekanismer /drivere/virkemidler finnes?
- Nå har vi fått "blomsten" – et instrument for klassifisering som ikke baserer seg på rangering:
- Rangering er basert på forskningsuniversitetene som standard og ideal - sammenligner svært ulike typer institusjoner ved hjelp av de samme kriteriene – faren er at dette er med på å undergrave mangfoldet fordi institusjonene kan tilpasse seg kriteriene for å score høyt på disse og dermed bli likere
- Typologi for klassifisering : tanken er at man ikke skal sammenligne epler og pærer, men utvikle typologier som skal hjelpe institusjonene til å definere sin misjon og finne en plass der de "føler seg hjemme" – og også gi muligheten til å sammenligne institusjoner som tilhører samme kategori (dvs epler og epler)
- Dvs at idealet og kriteriet ikke kun er forskningsuniversitetet
- Blomsten : skal beskrive, avspeile og gi bedre forståelse og bruk av mangfoldet – for å kunne "høste alle fordelene med økt mangfold" – skal visualisere og gi mulighet til å skape institusjonelle profiler – og være et verktøy både for sektoren og for de enkelte institusjonene og deres interne strategiske utvikling

Styringsredskaper & strategier

Styringen i sektoren utvikler seg mot:

- Mer autonomi, vekt på institusjonenes ledelse og strategi
- Indirekte styringsregimer – ikke direkte stat/etatstyring versus marked, men...
- fra tilskudd knyttet til studieplasser og krav, til langsiktig strategisk rammefinansiering samt resultatbasert finansiering
- Vi styrer oss selv: i helsesektoren er hver mann sin egen helseminister med ansvar for egen helse, i utdanningssektoren er hver institusjon sin kunnskapsminister post-stjernø. Vi er stjernetydere, leser tegnene og signalene, bruker sektorens redskaper for målstyring på oss selv, utnytter handlingsrommet i finansieringsmodellen og de økonomiske insentivene...

Diversitetens vilkår

- Vil gjerne ha snøkrystaller og blomster – men får ...?
- Har vi sterke nok drivere for diversitet? Hvilke drivere /mekanismer virker sterkest?
- Vi har mulighet til selv å styre og beslutte om utvikling av studietilbud og – portefølje gjennom langsiktig strategisk rammefinansiering – det betyr feks at Diakonhjemmet Høgskole kan drive utdanning innenfor diakoni og utvikle nye studietilbud som masterstudiet i helsetjenester til eldre, selv om det etter bedriftsøkonomiske hensyn er mindre lønnsomt eller først kan lønne seg på lengre sikt
- Vi har mulighet til å bygge større og sterkere fagmiljøer gjennom å søke SAK-midler – her er diversiteten avhengig av at det på sikt også blir mer A og K og ikke bare S

Diversitetens vilkår

- Samtidig oppleves de sterke driverne og mekanismene å være
 - finansieringskildene/virkemidlene, som finansieringskategorier, måltall/krav, tildeling av nye (ikke frie) studieplasser, resultatbasert gjennom studiepoeng og FoU/publisering
 - målstyring og rapportering ihht målstruktur – selv om private kan velge å rapportere på det som relevant – så sammenlignes private med statlige feks i tilstandsrapporten – for ikke å snakke om at finansiering også er knyttet til rapportering basert på denne målstrukturen
 - krav om kompetanseprofiler, fagmiljø, forskningsaktive miljøer, ekstern finansiering fra NFR og EU, internasjonale samarbeid og nettverk (som ofte krever status som vitenskapelig høgskole) som ligger i forutsetningene for akkreditering – skaper også sterke forventninger innenfra og fører til at man utvikler feks nye tilbud om masterstudier innen områder det allerede finnes tilbud

Diversitetens vilkår summert

- Endatil Tilstandsrapporten bemerker at insentivene for diversitet ikke er mange og sterke, og refererer til en rapport som sier at i en underfinansiert sektor så snur man seg etter de økonomiske insentivene
- Summen av styring, rapportering, sammenligning og virkemidler fører til at man tilpasser seg kriteriene og bruker handlingsrommet -- og blir likere...
- Men det ligger muligheter og handlingsrom i systemet og private kan også bli enda flinkere til å identifisere og bruke dette strategisk for sin videre utvikling